

Dacketrampet

Cykelled i Hultsfreds kommun

HULTSFRED

Välkommen till Dacketrampet

Hultsfreds kommun erbjuder många spännande aktiviteter och sevärdheter. Men den största tillgången är den orörda naturen med skog, hagar och sjöar.

Att kunna stanna upp på en liten grusväg och lyssna till tystnaden, som endast bryts av fågelsång, är unikt i vårt moderna samhälle!

Dacketrampet är en cykelled som slingrar sig fram på småvägar med lite trafik. Väljer du att cykla hela sträckan, kan du se fram emot 17 mil med varierande natur och mängder av upplevelser. Resan tar dig från istid till nutid med många intressanta stopp på vägen.

Du kan givetvis också cykla bara delar av leden och göra avstickare, för att sedan "komma i mål" där du började. Eller, om du vill komma riktigt nära naturen kan du ta med tält och campa. Vill du få förslag på annat boende, se <https://visithultsfred.se/boende/>
Turistinformationen hjälper gärna till att hitta lämplig logi, och alternativa vägar om du vill korta rutten.

Cykeluthyrning

- Målilla-Gårdveda hembygdsförening: 0495-202 60, 0495.20260@telia.co
- Frendo Hultsfred: 0495-100 98
- Hultsfred Strandcamping: 070 733 55 78, info@hultsfredstrandcamping.se
E-post: info@hultsfredstrandcamping.se

I Målilla hembygdspark finns ledens cykeluthyrning. Därför startar vi där i den här broschyren och "cyklar" medsols.
Givetvis kan du starta var du vill och cykla vilken sträcka du vill åt valfritt håll.

Så, ge dig ut och sök lugnet i Dacketrampet!
Mycket nöje!

Projekt Dackeleden som genomförts av Kultur- och Fritidsförvaltningen har till viss del finansierats av EU-medel.

Målilla

1. Målilla Hembygdspark

Bland byggnaderna finns ett antal stugor från 1800-talet, en smedja samt ett antal museer:

I **60-talscaféet** finns en utställning om det amerikanska popbandet Beach Boys, vars medlemmar har rötter här i Målilla.

Järnhandelsmuseet har inredning och lagersortiment från 1900-talets första hälft.

Skolmuseet speglar tiden 1910-1960 med olika årgångar på skolbänkarna, så att alla generationer ska känna igen sig.

I **Motormuseet** finns cirka 100 motorer, bland annat den första Målillamotorn från 1907.

Ett stort antal av motorerna fungerar och visas i drift på Motorns dag varje år.

I Målilla Motorklubbs före detta omklädningsrum finns **Speedwaymuseet** – Dackarna genom tiderna.

2. Hagelsrums masugn

Denna, den tredje masugnen på platsen, byggdes 1853 och togs ur drift 1877.

På 1950-talet gjordes en upprustning av det

som kunde räddas. Kvar finns i dag själva masugnen med sin överbyggnad av trä samt blåsmaskinen och delar av vattenhjulet i sina ursprungliga byggnader.

Vita Havet uppfördes 1799 som bostad för inspektorn vid Hagelsrums bruk. År 1965 flyttade den sista hyresgästen och huset lämnades att förfalla fram till mitten av 1990-talet, då det övertogs av hembygdsföreningen. Sedan dess har Svenska byggnadsvårdsföreningen arrangerat ett antal byggnadsvårdsläger för att med traditionella material och metoder ställa i ordning huset.

Vita Havet är idag i privat ägo.

3. Stubbhult

Ett småskaligt jordbruk med gärdesgårdar, intakta fågator, hamlade träd och många odlingsrösen fördelade på ett stort antal skiften, som det såg ut vid förra sekelskiftet. Två vandringsslingor tar dig runt i den unika miljön.

Mörlunda

4. Mörlunda hembygdspark

Här finns skolmuseum, vävstuga, redskap och vagnar.

Turkstugan var det första huset man flyttade hit.

Ävlingebohuset är från tidigt 1700-tal, med tidstypiska detaljer och möbler.

5. Mörlunda kyrka

Den kyrka vi ser idag byggdes 1840.

Troligen fanns det en kyrka på samma plats redan 1329.

På baksidan av kyrkan finns bygdens enda bevarade **runsten**. Antagligen har den från början varit rest i anslutning till gravfältet nedanför.

6. Stora Sinnerstad

Gravfält från yngre järnåldern med sammanlagt 65 gravar.

7. Tveta kyrka

Tveta kyrka är en av östra Smålands första kyrkor. Kyrkan var en samlingsplats för sjöfarare när Emån var segelbar. Långhuset, med metertjocka väggar, är den del som finns kvar sedan kyrkan uppfördes på 1100-talet. Vapenhuset i knuttimmer tillkom på 1600-talet. Klockstapeln uppfördes 1662. År 1726 byggdes sakristian och det femsidiga koret.

Kyrkans äldsta inventarier är från 1200-talet: en helgonfigur, den järnklädda kyrkdörren och rester av en dopfont.

När kyrkans fasad renoverades 1993 upptäckte man **skeppsristningar** som föreställer två koggar från 1200-talet. Liknande skeppsristningar har tidigare bara påträffats på Gotland och Öland.

Platsen har genom tiderna varit en kultplats där man offrade och blotade. Strax norr om kyrkan ligger **Odens och Tors offerkällor**.

8. Kraskögle naturreservat

Den blockiga terrängen är formad av inlandsisens avsmältning. Skogen har fått stå orörd i generationer.

9. Moredalen med More Kastell

Moredalen är en så kallad skurdal, en sprickbildning som vidgats och fördjupats av inlandsisen och av många vintrars smältvatten. Ravinen är drygt sju kilometer lång och mellan 20 och 30 meter bred och har väggar som är mellan 30 och 40 meter höga.

Mitt i dalgången står en 20 meter hög pelare i sten, en så kallad restplint.

Naturen är både karg och urskogslik med mossor och lavar och häckande korp.

Virserum

10. Dackestop

Tillgången till skogen har alltid haft stor betydelse för Virserum. Handel med timmer, kolning och tjärbränning är tidiga näringar. Från slutet av 1800-talet och fram till andra hälften av 1900-talet dominerade möbeltillverkningen i bygden.

Dackestop är ett kultur- och turistcentrum beläget i Virserums gamla möbelindustriområde.

I de gamla sågverkslokalerna finns nu **Möbelindustrimuseet** där den gamla industrimiljön är återskapad med vattenhjul, maskinverkstad och utställningar med möbler tillverkade i Virserum.

På **Sveriges Telemuseum** finns exempel på telefoner från 1892 fram till dagens mobila telefoner.

På området finns också en **örtagård**, **Virserums konsthall** och **Stinsen** med utställning och försäljning av konst och konsthantverk.

11. Virserums kyrka

Virserums kyrka, i nygotisk stil, byggdes 1879-1881.

Kyrkogården byggdes ut 1918 då många gravplatser började läggas om till de grusade gravar som är karakteristiska för kyrkogården.

Från en tidigare kyrka har altaruppsatsen och predikstolen bevarats. Storklockan i kyrkans torn är från 1520-talet.

12. Virserums hembygdspark

Här finns ett femtontal byggnader och samlingar från stenåldern till nutid.

Ruben Nelsons fotoateljé, ursprungligen från 1907, visar exempel på lokal fotografisk verksamhet.

På **Fröåsa handpappersbruk** tillverkades skriv- och tryckpapper samt vägg- och takpapp. Industrin byggdes upp 1802 och var i drift till 1921 och har idag samtliga maskiner och redskap uppsatta i ursprungligt skick.

13. Dackegrottan

Nils Dacke ledde de småländska bönderna under upproret mot Gustav Vasa. Med sin bondearmé erövrade Dacke hela Småland. I Östergötland besegrades de dock av kung Gustav Vasas tyska legoknektar. Dackes bönder retirerade, och på sjön Hjortens is stod den sista avgörande striden den 20 mars 1543. Nils Dacke sårades och bondehären upplöstes sedan Nils Dacke, svårt skadad, förts till grottan. Han flydde sedan till sina hemtrakter i Blekinge, men förräddes av sina egna och infångades och dödades av legoknektarna.

Misterhultsutsikten är en utsiktsplats med vy över Virserumssjön med dess öar.

14. Björneström

I slutet av 1800-talet växte traktens möbelindustri fram i Björneström. Då fanns här en vattendriven kvarn, en såg, möbelfabriker och färgerier.

Idag finns industrimiljön från förra sekel-skiftet bevarad genom kvarnen och flera välbevarade äldre stora hus.

I dammen vid vägen står bildhuggaren Teodor Karlssons skulptur "Näcken".

15. Knallakorset

Enligt legenden kom en vandrande knalle 1669 till Björnkossa by. Där lovade en bonde att ro knallen över sjön Hjorten till Ånhults by. På vägen ner mot sjön slog bonden ihjäl knallen och begravde honom i ett röse. Han ångrade sin gärning och reste ett kors med texten: "Jag ligger och sover är ej dö. Herre förlåt thenne synder som lade mej i mull."

En kopia av det ursprungliga korset sattes upp 1981 och det gamla, som är svårt rötskadat, står i Virserums hembygdspark.

16. Länsmansgårdsängen

Ett naturreservat med hamlade lindar som tillsammans med odlingsrösen och en stenmursrest vittnar om gammal fodermark.

Att skörda löv genom hamling gav foder samtidigt som det skapade den växling av ljus och skugga som var bäst för ängens gräsproduktion.

17. Stationshuset och godsmagasinet

Området och smalspårsjärnvägen Hultsfred-Virserum förklarades som byggnadsminne 2005.

Byggnaderna härstammar från 1911 när smalspårsjärnvägen förlängdes till Virserum.

I stationshusets bottenvåning finns expedition, resgodslämnning, väntsalur och på övervåningen en lägenhet för stationsföreståndaren.

Godsmagasinet byggdes ut på 1930-talet och blev därmed det största på hela smalspårsjärnvägen Växjö-Västervik.

18. Gravfältet vid Långeruda

De sju stora järnåldersgravarna består av olikformade stensättningar. Stensättningen är vår vanligaste förhistoriska gravform. De flesta stensättningar byggdes under järnåldern, då de döda brändes på bål, varefter de brända benen lades i ett lerkärl. Med sig i graven fick de döda ofta personliga tillhörigheter som smycken och redskap.

19. Slagdala naturreservat

När inlandsisen drog sig tillbaka formades Virserumsåsen av smältvatten som förde med sig sten och grus i isens tunnlar och sprickbildningar. Norr om Virserum är åsen mycket tydlig och dessa delar räknas som södra Sveriges mäktigaste åsbildning.

Järforsen

20. Högeruda hembydsgård

Huset uppfördes på 1600-talet, men var då en lägre byggnad med tredingstak på andra våningen. På 1700-talet tog man bort överdelen av denna våning och byggde på huset så att man fick två våningar och en vind. Denna ombyggnad gjorde att väggmålningarna på andra våningens gavelväggar flyttades upp på vinden och kom att bevaras för eftervärlden. På andra våningen finns ett gammalt skolmuseum.

21. Skinnskälla radby

Byn ligger på en högplatå söder om Emådalen och delas av gränsen mellan Kalmar och Jönköpings län. Ursprungligen låg det en gård på varje sida om gränsen: Skinnskälla fräsegård i Jönköpings län, och Skinnskälla rusthåll i Kalmar län. Fastigheterna har behållit sina namn

trots att gårdarna senare vuxit till byar. Fräsegårdens och rusthållens marker hade i slutet av 1700-talet ungefär samma utbredning som nuvarande fastigheter.

22. Ryd

Ryd är en av Järeda sockens största byar. Den bebyggelse som fanns på de tidiga 1700-talskartorna över Ryd finns kvar än idag.

23. Varggropen i Slättemossa

I Magnus Erikssons landslag från 1300-talet föreskrevs att bondebefolkningen skulle hålla vargnät, varggård och varggrop. Denna skyldighet upphörde först 1864. Den här varggropen är troligen grävd omkring år 1700. Den är omsorgsfullt stensatt och har ett djup på 2,4 meter och en diameter på 4,2 meter.

24. Slättemossa Klottediorit

Klottediorit är en sällsynt bergart som stelnat på stort djup och som sedan kommit upp till ytan vid veckningar i jordskorpan.

Här finns två synliga berg, båda mindre än 20 kvadratmeter. De består av dioritbollar överdragna med ett eller flera skikt av kalknatron och hornblände. Utrymmet mellan bollarna är fyllt med granitmassa. När inlandsisen slipade bergen blev ett tvärsnitt av bollarna synligt.

25. Järeda kyrka

Kyrkan byggdes 1771 och i mitten av 1800-talet gjordes fönstren bågformiga. Flera inventarier kommer från platsens första kyrka från 1100- eller 1200-talet.

Gravfältet i Järeda består av två högar och tre stensättningar, uppförda under järnåldern. På en av högarna står en drygt två meter hög rest sten. Enligt den muntliga traditionen är stenen rest över en hövdingagrav.

26. Domarring - tingsplats

Området utgörs av stenar som enligt traditionen skall ha varit en tingsplats. Efter att ha blivit dömda på platsen kastades de skyldiga ner i Emån.

27. Fröreda Storegård

Gården visar tydligt karaktären hos en småländsk bondby från 1700-talet och är unik genom sina välbevarade byggnader. Under 1990-talet fick gården en yttre restaurering. Även ett omfattande konserverings- och restaureringsarbete av bland annat tapeter och invändiga målningar genomfördes.

28. Kungsbro

Här utkämpade kung Gustav II Adolf en av sina första strider med danskarna i juli 1612.

På 1940-talet var södra delen av bron raserad och minst två spann hade försvunnit från bron som då var 75 meter lång och bestod av 11 spann.

Schaktningsmassor har vid senare arbeten lagts på båda sidor om bron och därför är nu endast ett fåtal av brovalven synliga.

29. Stora Lassa Kammare

Dolda under ett klippblock finner man, med hjälp av en stege, två rymliga kammare. Här gömde sig byborna 1612, när danskarna under Kalmarkriget brände Klövdala by.

30. Sjön Linden

Sången berättar att en jätte beslöt sig för att slå sig ner i den vackra Lönnebergatrakten. Han hittade en lämplig plats i ett berg, där han grävde sig en sal. Men nordanvinden blåste kall, och jätten tog därför en näve jord och vräkte upp en kulle som skydd mot vinden. Dagen därpå hade vinden vänt och blåste åter in i jättens håla. Han blev rasande och kastade upp en ny hög jord som vindskydd. Natten därpå kom ett slagregn och fyllde groparna, där jätten tagit jorden till sina vindskydd, med vatten och dränkte jätten i sin håla. Groparna blev sjöarna Linden och Flen, och än idag kan man i Lindens vikar tydligt se spår efter jättens fingrar.

Kvarnö kvarn är en Skvaltkvarn från tidigt 1800-tal.

Skvaltkvarnar användes för att mala säd för husbehov. Skvaltor var den dominerande typen av kvarnar, fram till modern tid.

Lönneberga - Silverdalen

Minnessten AK-väg

På 1920-talet var arbetslösheten stor i Sverige och man anordnade då så kallade nödhjälpsarbeten, som bland annat bestod av väg- och brobyggen. På 1930-talet kom benämningen att bli AK-arbeten. AK-arbetarna var ofta inte från trakten och deras löner var så låga att de levde på existensminimum.

31. Lönneberga hembygdsgård

I parken finns bland annat en **loftbod** och en **linbastu**.

Loftbodarna användes som klädkammare, och sommartid som sovkammare för gårdens ogifta ungdomar. I bottenvåningen förvarades matvaror och husgeråd.

Linbastu användes för att torka linet sedan det rötats. Den eldades ordentligt och linet breddes ut för torkning.

32. Lönneberga kyrka

Kyrkan byggdes mellan 1870 och 1872 och är ovanlig då den har kor i väster och entré mot öster.

Från den äldsta kända kyrkan på platsen, från 1300-talet, finns ett krucifix bevarat.

På kyrkogården finns ett flertal gravkors av trä som är karakteristiska för trakten.

33. Bäckfall

Här föddes 1869 Albert Engström. Han var författare och Sveriges största karikatyrtecknare, kanske mest känd för sina satiriska teckningar i skämttidningen Strix.

Albert Engströms barndom och hans intryck av det karga Småland med sega bönder, vidskeplighet och mystik, satte en avgörande prägel på hans författar- och konstnärskap.

34. Grindsbo

Här finns en minnessten över Indianmotorcykelns konstruktör - Carl Oscar Hedström.

Grundstenarna från den backstuga han föddes i 1871 finns kvar.

Hela familjen utvandrade till USA 1880 och Carl Oscar visade snart stor talang för mekanik.

Han var också en duktig tävlingscyklist och konstruerade 1899 en mycket snabb Pacer, en motordriven tandemcykel vars uppgift var att bryta luftmotståndet för tävlande cyklister. Han träffade tävlingscyklisten Hende och de två skrev 1901 ett kontrakt på att Hedström skulle konstruera och bygga en "lätt" motorcykel för dagligt bruk. Detta var den första Indianmotorcykeln.

Indian var den första amerikanska motorcykeln och, år 1907, den mest tekniskt avancerade, med sin dubbla V-motor. Namnet Indian stod för något som tar sig fram överallt och som var starkt och uthålligt.

Oscar Hedström dog 1954, 83 år gammal.

35. Verkstaden vid Ålund

År 1900 bildades bolaget Dunberg, Pettersson & Co. som tillverkade fotogendrivna tändkulemotorer.

Från 1905 fortsatte Pettersson och hans söner tillverkningen här i verkstaden vid Ålund.

Hela verkstaden och en intilliggande

snickarbod med vedkap och stickhyvel drivs av en Dunberg-Pettersson-motor.

Detta är den enda kända bevarade motorn i sitt slag.

36. Emil i Lönneberga

Träskulpturen är gjord av tecknaren Björn Berg (1923-2008) och bildhuggaren Torbjörn Berg. Björn Berg illustrerade Astrid Lindgrens böcker om Emil i Lönneberga. Torbjörn är son till Björn Berg och förlaga till Björn Bergs Emil-illustrationer.

37. Silverdalens bruk och Herrgården

År 1874 anlades ett sågverk med hyvleri, sliperi samt maskiner för kartongpapp vid Hällefors.

Fabriken ödelades vid en eldsvåda 1903 men återuppbyggdes.

År 1908 uppförde den nye ägaren, Fredrik Esmarsch, en trävilla i Jugendstil vid bruket.

Dagens herrgårdsbyggnad är resultatet av en ombyggnad 1928.

Trädgården anlades med hjälp av den kände trädgårdsarkitekten Abelin.

År 1970 förenklades parken genom att man tog bort alla växter och rabatter som krävde underhåll.

Herrgården renoverades under 1980-talet och idag är samtliga salonger med väggmålningar i originalskick.

Brukets hela verksamhet lades ner 2002 och herrgården är nu i privat ägo.

Vena

38. Visböle by

Visböle är en oskiftad by, typisk för 1700-talets bondelandskap. Boningshusen uppfördes tätt intill varandra på en kulle med en bygata mitt i. Bostäderna är placerade i söder och ekonomibyggnaderna i norr till skydd mot nordanvinden. Gårdarnas läge och storlek var av avgörande betydelse vid uppdelningen av åkerjorden. Idag består Visböle by av sex gårdar och den äldsta byggnaden är från början av 1700-talet.

39. Vena kyrka

Kyrkan är ett av de tidigaste exemplen i Sverige på en kyrkobyggnad i nygotisk stil. Den uppfördes under åren 1797 till 1799. Troligen byggdes den nya kyrkan direkt utanpå den gamla som sedan revs och plockades ut. Under hela byggnadstiden hölls gudstjänster i kyrkan.

40. Borgekulle - Fornborg i Blaxhult

Fornborgar uppfördes under järnåldern som tillflyktsplatser i ofredstider eller bevakningsplatser vid farleder. Det är möjligt att området nedanför berget en gång var en sjö med förbindelse med Östersjön. På åsryggen nedanför berget ligger fyra gravhögar, varav en från stenåldern. I denna finns en 3,5 meter lång kista av stenhällar. Hällkistor uppfördes under den yngre

stenålderns slutskede och en del har använts även under början av bronsåldern. De döda begravdes obrända och i varje hällkista har ett flertal begravningar ägt rum. Hällkistan omges av en stensättning. De övriga tre gravarna är också stensättningar.

41. Vena hembygdsgård

I parken finns **Klockstapel** från Vena gamla kyrkskola.

Kärebystugan byggdes i slutet av 1600-talet. I samtliga rum finns öppna spisar och fönster med blyinfattade rutor. På väggarna finns handmålade tapeter som bevarats i sitt ursprungliga skick. Det större rummet på övervåningen användes förr som skollokal och komministerbostad.

Albert Engströms morfar Johannes Lindner har förmodligen bott i stugan.

Torpet **Castenhof** från 1600-talet, hörde ursprungligen till prästgården. Numera inrymmer den hembygdsgårdens museum.

42. Torpet Äspebäcken

År 1856 kom Carl Olof Nordenberg till Vena och i Äspebäcken byggde han sig en stuga med uthus och smedja.

Stugan har renoverats av Vena hembygdsgårdens förening och den användes vid inspelningen av filmen "Soldat med brutet gevär" 1977.

Hultsfred

43. Hulingen

Sjön hette från början Hulund eller Hälsjön eftersom det är en grund sjö med ett djupt hål i dess mitt.

Hulingen var en malmrik sjö och härifrån togs malmen till Hagelsrums masugn.

Vid **Järnudda** ligger områdets största boplatser från äldre stenåldern. Troligen har platsen ursprungligen varit en ö mitt i sjön. De rikliga fynden talar för att boplatserna använts av större grupper under en längre period.

Nästa stora boplatser ligger vid Ormestorp.

Fynden från de båda boplatserna visar stora likheter och kanske har de utnyttjats i följd efter varandra av en och samma befolkning.

Nya fynd från Hulingens norra strand visar på ytterligare en boplatser.

Södra delen av sjön är **fågelskyddsområde** med tillträdesförbud från 1 april till 31 juli. Cirka 250 fågelarter, varav ungefär 110 häckande har observerats. På hösten syns många rovfågelsträck. Smålands landskapsdjur, uttern, har också siktats här. Hulingen är också en bra fiskesjö med nio arter, däribland gädda, abborre, braxen, mört och ål.

44. Hultsfreds hembygdspark

Sänkning av Hulingen 1924 gjorde gammal sjöbotten till ängsmark. På hembygdsgårdens initiativ köpte Hultsfreds köping 1932 Ångarna för att anlägga idrottsplats, folkpark och hembygdspark.

Den första byggnaden som flyttades till hembygdsparken var **Andersbo**, en backstuga uppförd i mitten av 1850-talet.

Dalsebostugan är en mangårdsbyggnad i två våningar, troligen från mitten av 1800-talet.

Husartorpet Bergebo uppfördes i slutet av 1700-talet.

Av fyra **marknadsbod** från Hultsfreds slätt

finns idag två kvar. Den ena boden finns här och den andra på Skansen i Stockholm.

Skvaltkvarnen är ovanlig med sin motsols roterande kvarnsten.

Oxskostallet från Kristinebergs Gård användes när oxarnas klövar skulle klippas eller skötas om.

Stationshuset Emarp och vägbommen är hämtade från Emarp.

Hultsfred

45. Hultsfreds slätt

Första gången Kalmar regemente övade på Hultsfreds slätt var 1685. Regementet flyttades till Hultsfred 1796 och blev kvar i 122 år, till 1918, då det flyttades till Eksjö. Knektarna inkvarterades från början i tält. Det lilla antal byggnader som fanns utökades dock snart och som mest fanns det över 60 hus på slätten. Flera av dessa byggnader finns kvar än idag liksom skyttevärn, löpgravar och skansar. Historien kan upplevas genom en markerad **vandringsslinga**.

I **föreningshuset** finns tre utställningar om **Hultsfred på 1950-talet**, och **Forskarstugan**. Där finns hjälp att få med släktforskning och med forskning om Hultsfreds historia till exempel Kalmar Regemente på Hultsfreds Slätt, inklusive soldater och soldattorp, husarer i kommunen, fotoarkiv och gamla kartor.

I byggnaden med proviantförrådet, som tidigare gick under namnet Fläskförrådet, finns nu **Rätt & Slätt - en utställning om livet på Hultsfreds slätt**.

En åtta ton tung minnessten, omgärdad av åtta stenar, en för varje kompani under den indelta tiden, står vid Fläskförrådet.

46. Hultsfreds kyrka

Hultsfreds kyrka invigdes 1936. En stor del av kyrkans inredning är tillverkad av lokala möbelsnickare och träfabrikanter. Utsmyckningarna på predikstolen och altarskåpet har gjorts av konstnären Arvid Källström från Oskarshamn.

47. Hultsfreds-Hus museum

Standardhus började 1928 tillverka monteringsfärdiga småhus i Hultsfred. Hultsfreds Träförädling, Standardhus och Svenska Idealhus övertogs på 1940-talet av Södra Skogsägarna och slogs 1960 samman

under namnet Hultsfreds-Hus.

Mellan 1928 och 1993 levererades totalt cirka 60 000 hus. Under företagets storhetstid, 1965-1973, levererades mer än 2 000 trähus per år.

Nu finns här ett museum som visar kontorslokaler och ritbord från 1950- och 60-talen. Här finns också modeller på hus, huskataloger, bilder, ritningar och mycket annat som speglar Hultsfreds-Hus' historia.

48. Smalspåret

Samhället Hultsfred är jämgammalt med ortens järnvägar och var tidigare en järnvägsknut med förbindelser åt fem håll. Smalspåret sträckte sig från Västervik till Växjö och var nästan 19 mil långt.

I olika etapper mellan 1878 och 1922 öppnades förbindelserna. Denna bana var SJs sista smalspårsväg för persontrafik. Trots protester lades trafiken ned 1984.

Idag är det byggnadsminnesförklarade Smalspåret en museijärnväg. Sommartid går det ångtåg och rälsbuss mellan Hultsfred och Västervik.

På sträckan mellan Hultsfred och Mälilla, liksom mellan Virserum och Aggatorp finns cykeldressiner att hyra.

Nuvarande stationshus uppfördes 1902.

49. Kvarteret Kopparslagaren

Kvarteret utgör en arkitektonisk helhet från tidigt 1900-tal med större bostadshus och ett gyttor av uthus och mindre bostadshus på gårdarna.

Föreningen Kopparslagaren arbetar för bevarandet av kvarteret och driver **Galleri Kopparslagaren**.

Glaspellehuset är ett magnifikt privatägt trevåningshus som har stor betydelse för det kulturhistoriska värdet av bebyggelsen utmed Storgatan.

50. Kalvkätte trädgård

Trädgården drivs av en ideell förening, vars mål är att utveckla en trädgård för alla sinnen, tillgänglig för alla. Här finns bland annat örtagård, rosen-trädgård, fruktträdgård, grillplats och naturslingor.

51. Hammarsjöns friluftsområde

Området är rikt på genuina naturtyper som urskog, myrar och våtmarker. Ovanliga växter, till exempel orkidéer och dvärgbjörk, växer här.

Man kan också få se älg och rådjur och har man tur, också tjäder och orre.

Björnnäsets naturreservat består av en 100 till 150 år gammal tallskog. Området är också viktigt för flera av våra hackspettar. Utmed **Viltvårdsslingan** kan man följa stigen och titta på olika typer av fångstfällor.

Fältdammen norr om inloppet till Stora Hammarsjön, är konstgjord och har tidigare använts för odling av sik.

I Stora Hammarsjöns fiskeområde ingår ett trettiotal sjöar.

Gädda, abborre, öring och regnbåge är några av de arter som fiskas.

Det finns bryggor, vindskydd, grillplatser och handikappanpassning vid flera sjöar.

I området finns stugor att hyra.

Avståndet till mobilmaster och elledningar gör även området intressant för elöverkänsliga.

Vildmarkscamping är tillåten i hela området.

52. Stensjön

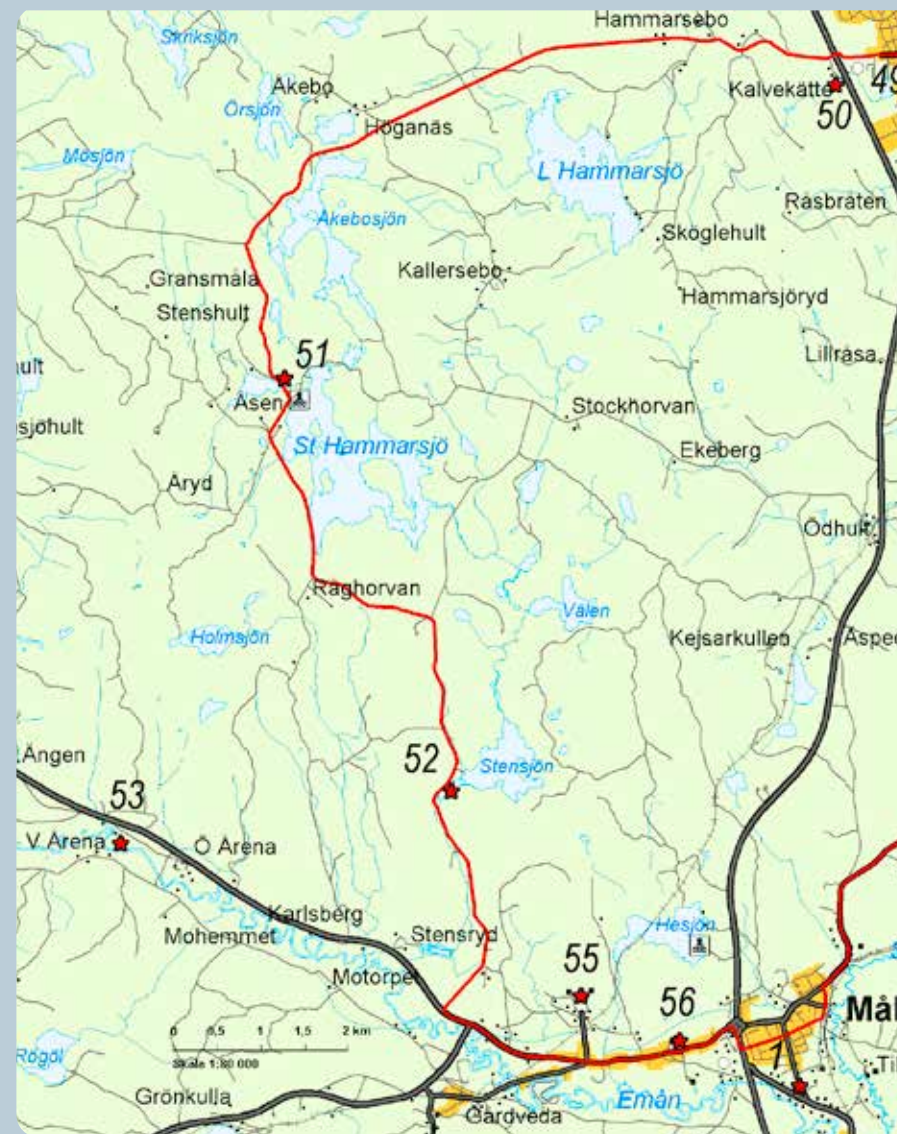
Vid utloppet mot Stensjöbäcken låg tidigare en kvarn eller såg. Den vackra viken heter Hålldammen.

53. Lunden

Rullstensåsen vid Lunden har använts både som slåtter- och betesmark och blev naturreservat på 1950-talet. På åsen finns sluttningspartier med hasselbuskar och lind, trädslag som gynnades i slåtterängar.

Trots att åsen idag endast används som betesmark finns en del slåtterberoende växter kvar.

Emån är Sveriges artrikaste vattendrag med över 30 noterade fiskarter. I ån finns världens största havsöring, den utrotningshotade malen, flodpärlmussla och utter.

Gårdveda - Målilla

54. Gårdveda kapell

År 1800 slogs Gårdveda samman med den större grannsocknen Målilla och en ny kyrka byggdes på den gamla kyrkplatsen i Målilla. Kyrkan i Gårdveda revs och man slutade använda kyrkogården.

Under 1960-talet uppfördes klockstapeln som inrymmer ett kapell och då anlades också begravningsplatsen.

Gravvårdarna kan indelas i två kategorier: yngre gravvårdar som tillkommit efter 1981 när begravningsplatsen åter togs i bruk, samt ett litet antal äldre gravvårdar från tiden innan man slutade använda kyrkogården. Dessa gravar har genom sin ålder och utformning ett högt kulturhistoriskt värde. Grundstenarna från den gamla kyrkan finns också kvar.

55. Målilla sanatorium

Sanatoriet invigdes 1915 och döptes snart

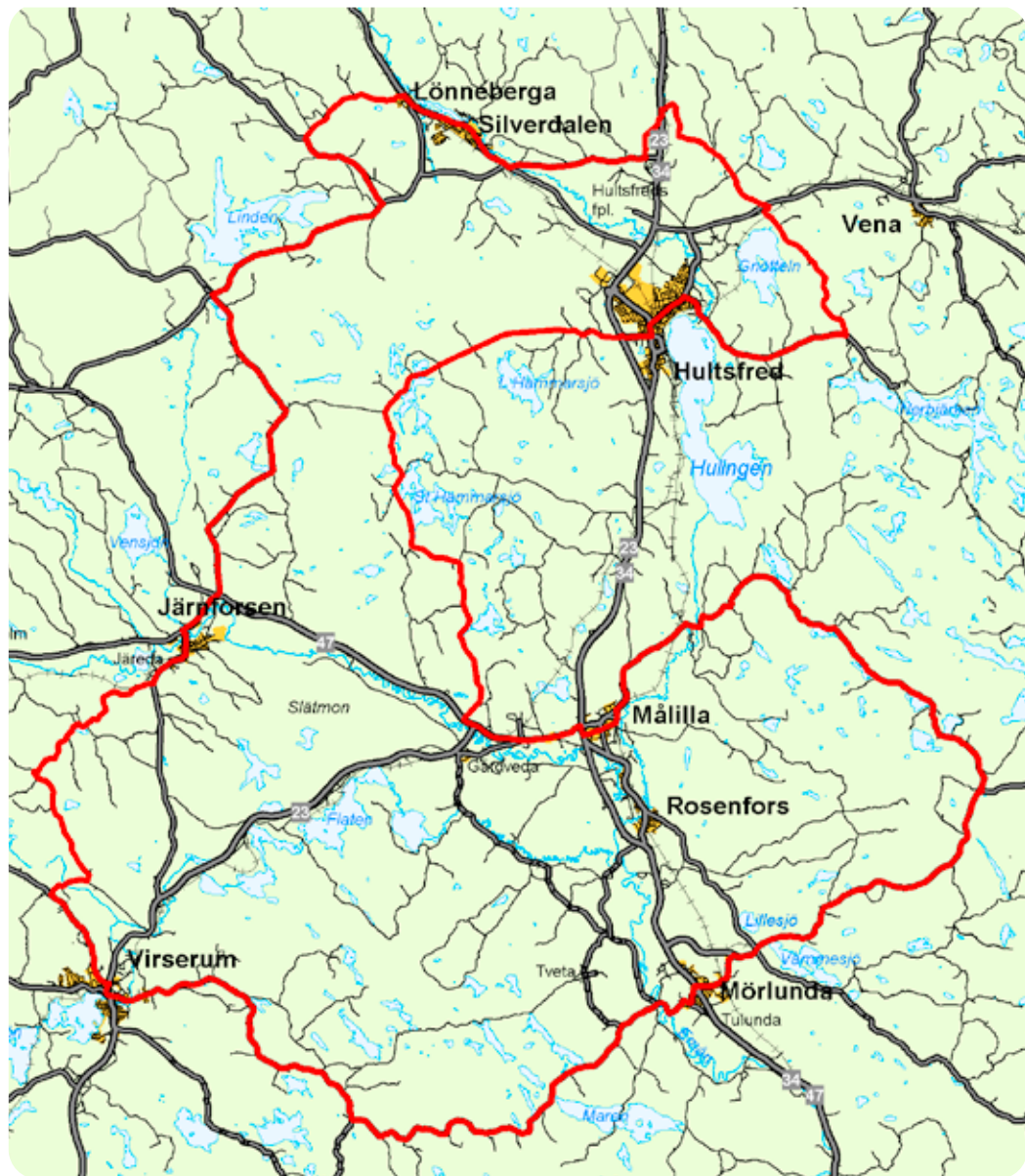
av ortsborna till "Slottet i skogen". Under årens lopp har flera tusen människor vårdats för tuberkulos vid sanatoriet. På 1930-talet hade man som mest 300 patienter intagna samtidigt. Den sista patienten vårdades där 1973. På översta våningen finns ett museum som visar hur livet såg ut inom det avspärrade sanatorieområdet och hur patienterna vårdades.

56. Målilla-Gårdveda kyrka

Den nuvarande kyrkan byggdes mellan 1820 och 1822.

Församlingen sparade i 24 år för att bekosta inköpet av en orgel till den nya kyrkan. Orgeln byggdes av Sven Nordström och anses som en av Sveriges största orgelklenoder. I kyrkan finns begravningsvapen efter Gustaf Drake af Hagelsrum (1634-84) som bedrev sjöröveri på Östersjön och är förebilden till Viktor Rydbergs "Fribytaren på Östersjön".

Hultsfreds Turistbyrå Box 500, Stora Torget, 577 26 Hultsfred
Tel: 0495-24 05 05 Fax: 0495-24 09 02 E-post: turism@hultsfred.se